

IFJÚSÁGI KÖZÖSSÉGI TEREK BÉKÉSCSABÁN TAPASZTALATOK ÉS JAVASLATOK

Békéscsabán, ahogy más nagyvárosban is, számos olyan közösségi tér működik, ahol a fiatalok megfordulnak, amit hosszabb-rövidebb ideig használnak. **Kifejezetten nyilvános ifjúsági közösségi tér nem működik városunkban.**

2020-ban olyan alapvető változások történtek, amelyek átrajzolták Békéscsaba közösségi tér hálózatát.

A jelenlegi ifjúsági koncepció és cselekvési terv hangsúlyos alappillére a „**Kell egy hely**” fejezet, amely az ifjúság szabadidő eltöltését szolgáló, ifjúságsegítő(k) és/vagy fiatalok által működtetett közösségi tér iránti vágyra kíván reagálni. Továbbá az ifjúsági közösségi felmérésnek is hangsúlyos eleme volt ez a kérdéskör. Ezért a jelenlegi koncepcióalkotási folyamatban fontosnak tartottuk, hogy legalább egy közösségi beszélgetés önálló témája legyen a közösségi tér.

2020. október 2-án a közösségi felmérésben is aktív szerepet vállaló szervezetek képviselői gyűltek össze közösségi beszélgetésre a Békéscsabai Keresztyén Ifjúsági Egyesület közösségi terében.

A résztvevők egyetértettek abban, hogy

- a jövőt most írjuk, vagyis a jelenleg városunkban dolgozó döntéshozók, szakemberek felelőssége, milyen lesz a következő évek ifjúsági életének keretrendszere,
- az Andrassy Úti Társaskör 2019 novemberi megszűnése, az ott 2016 márciusától folyó ifjúsági munka megmutatta, mi hiányzik most,
- továbbra is kellene EGY HELY, de a 2015-ben hasonlóan felvetődött igényre sajnos egészen más gazdasági, szakmai környezetben kell reagálni (akkor olyan pályázati források, együttműködő partnerek voltak jelen, ami lehetővé tette az Andrassy Úti Társaskör elindulását egy országos ifjúsági közösségi tér hálózat keretében),
- elkészítenek egy rétegspecifikus ifjúsági közösségi tér ajánlást, ami alapja lehet a további gondolkodásnak.

A közösségi beszélgetés résztvevői voltak:

- Békéscsaba ifjúsági referense
- Békéscsaba diákpolgármestere
- Békéscsabai Alkotó Média (BAM)
- Békéscsabai Családsegítő és Gyermekegészségügyi Központ
- Békéscsabai Diákönkormányzat
- Békéscsabai Kábítószerügyi Egyeztető Fórum
- Békéscsabai Keresztyén Ifjúsági Egyesület
- Békés Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Békéscsabai Tagintézménye
- Egyesület Békéscsaba Ifjúságáért
- Erzsébet Ifjúsági Alap
- Játsszótér Közhasznú Alapítvány

- MI-ÉRTÜNK Prevenció és Segítő Egyesület
- Patrióta Békéscsaba Egyesület
- Táliber Közösségfejlesztő Alapítvány

Jelen szakmai anyag Békéscsaba MJV 2021-2025 időszakra vonatkozó ifjúsági koncepciója tervezési szakaszában készült háttéranyag.

Elkészítése során az alábbi forrásokat használtuk:

- 2020. október 2-án tartott közösségi beszélgetéseken elhangzottak a résztvevők hozzájárulásával,
- az Ifjúsági Közösségi Felmérés Békéscsaba, 2020 záró tanulmánya,
- Békéscsaba MJV Középtávú Ifjúsági Koncepciója és Cselekvési Terve 2016-2020 dokumentum,
- „Volt egyszer ATK - Egy közösségi finanszírozású ifjúsági tér módszertana és tapasztalatai” – a Békéscsabai Ifjúsági Kerekasztal 2020. január 9-ei ülésén elhangzott előadás írásos anyaga
- a Táliber Közösségfejlesztő Alapítvány <http://kozossegiterek.hu/> honlapja,
- Dr. Baly Hermina Mentálhigiénés Alapítvány c. ENTER AlternAtíva Ifjúsági Műhely szakmai anyagai,
- Új Nemzedék Központ, Erzsébet Ifjúsági Alap szakmai anyagai,
- Diáktanya [facebook oldala](#) és a BékésWiki [Diáktanya \(Békéscsaba\) szócikke](#),
- Magyar Evangélikus Egyház [honlapján megjelent információk](#),
- a szegedi Alternatíva Egyesület „ALTERNATÍVA - Ifjúsági információs és tanácsadó iroda és közösségi tér” szakmai és működtetési terve.

KÖZÖSSÉGI TÉR TÖRTÉNET

Diáktanya 1991-2012

A középiskolások körében a 80-as években vetődött fel egy diáktanya létrehozásának gondolata. A városi tanács és öt vállalat 1988-ban hozott létre alapítványt a diáktanya kialakítására, melyhez később más intézmények és magánszemélyek is csatlakoztak. Egy olyan ifjúsági intézmény létrehozását tűzték ki célul, amely lehetőséget ad a város tizenéves korosztálya számára a szabadidő kulturált eltöltésére, a klubszerű, öntevékeny foglalkozásra, emellett pedig információs, szakmai segítséget nyújtó irodaként is működik. A tanács 1989-ben adott zöld utat a diákok régi kezdeményezésének, amit aztán végül az 1990-ben megválasztott önkormányzat valósított meg. A rossz állapotú épületet – jellegzetességeit és régi szépségét megőrizve – két év alatt alaposan átépítették és felújították.

A rendszerváltást követően jött létre a Diáktanya, a Békéscsaba Ifjúsági és Diáktanya Alapítványa 1991. szeptember 2-án nyitotta meg az Ifjúsági Információs és Tanácsadó Irodát. Majd Békéscsaba MJV Önkormányzata 2000. decemberében hozta létre 1 millió Ft-os alaptőkével a Békéscsaba Diáktanya Közalapítványt, ami működtette tovább a Kinizsi u. 20. szám alatti közművelődési és ifjúsági színteret 2012 novemberéig. A Diáktanya Ifjúsági Információs Tanácsadó Iroda tagja volt az országos hálózatnak (HAYICO), ami szakmai, módszertani háttérrel biztosított az elsősorban megyeszékhelyeken működő ifjúsági irodáknak. Bár a Diáktanya elsődlegesen közművelődési tevékenységet végzett, napi nyitva

tartással és a HAYICO irányelvei alapján folytatott információs és tanácsadó tevékenységével, alacsonyküszöbű szolgáltatóként a kor szükségleteire reagált.

Az 1869-ben eredetileg rabbiháznak épült ház több helyisége (iroda, információs tér, közösségi terek, tornác, konyha, padlástér, rendezett kert és udvar) mindazt a funkciót biztosította, amit 2020-ban is elvárnánk egy ifjúsági közösségi tértől. A Diáktanya (mind az épület, mint hely, mind a funkció) nagyon hiányzik napjaink ifjúsági életéből.

Patent Ifjúsági és Diákiroda 1997. október 17-től

Az Ifjúsági Ház I. emeletén, a több évtizeden át a város meghatározó szórakozó helyeként működő Casinó szomszédságában 1997. október 17-én nyitotta meg az Alapító okiratában vállalt ifjúsági tevékenységének és az 1995. december 15-én alakult Békéscsabai Diákönkormányzatnak szakmai háttérrel, közösségi színteret biztosító Patent Ifjúsági és Diákirodát, ami a kezdetekhez képest megváltozott tevékenységgel mára a városi diákönkormányzatnak biztosít működési háttérrel. A kilencvenes években a Patent volt a békéscsabai gyermek- és ifjúsági párbeszédrendszer, az ifjúsági érdekképviselet kiépülésének mozgatórugója. A megnyitása óta az Ifiház különböző méretű helyiségeiben helyet kapó, általában egyterű közösségi tér elsősorban koordináló, háttérrel biztosító tevékenységet folytatott, kevésbé volt jellemző az alacsonyküszöbű szolgáltatás. Jelenleg nem tud megfelelni a közösségi térrel kapcsolatos elvárásoknak.

c. ENTER AlternAtíva Ifjúsági Műhely 2009. április 1. – 2010. február 28.

A békéscsabai Dr. Baly Hermina Mentálhigiénés Alapítvány 2008-ban pályázatot nyújtott be és nyert támogatást a TÁMOP 5.2.5-08/1-C Gyermekek és fiatalok integrációs programjai c. pályázat keretében *(Pláza program keretében direkt „Alternatíva” prevenciós tanácsadó irodák létrehozására kiírt pályázat volt)*. A pályázati támogatás segítségével Békéscsabán, a Csaba Center 3. emeletén nyitották meg a c. ENTER AlternAtíva Ifjúsági Műhelyt, mely elsősorban a drogprevenciót szolgálta, a csellengő kamaszok számára kínált alternatívát, azaz hasznos elfoglaltságot, tanácsadást, szükség esetén professzionális segítségnyújtást.

Az 53 m²-es, 3 helyiségből álló c. ENTER AlternAtíva tevékenysége igen gazdag volt, mely részben a külső szakértők által biztosított programokon alapult (kortárssegítők képzése, kézművesség, játékdélutánok, úti beszámoló, tematikus csoportok), részben a főállású segítők saját szervezésében valósult meg (sakk, pingpong, csocsóbajnokságok, előadások, klubfoglalkozások, segítő beszélgetések, filmklub, stb.) a napi látogatottság átlagosan egyre nőtt, a program végére már meghaladta a 30-40 főt.

A projektet követően ebben a térben még hazai forrásból pár hónapig külső szakemberek bevonásával működött a közösségi tér, majd végleg bezárt.

Új Nemzedék Plusz Kontaktpont Iroda 2014. február 24. – 2015. december 31.

A TÁMOP 3.3.12-12-2013-0001 „Ifjúság.hu” a sikeres nemzedékért projekt keretében az Új Nemzedék Plusz projekt intézményfejlesztési részeként **2013 folyamán minden megyeszékhelyen, valamint Budán és Pesten is megnyílt az országos kiterjedésű Kontaktpont-irodahálózat**, mely a módszertani munkán túlmutatóan a kezdeményező, felkereső munkára épített. **Békéscsabán a Szent István tér 8. alatti iroda a megyei Kontaktpont Iroda hálózat részeként elsősorban ifjúsági információs és tanácsadó irodaként, szolgáltató központként működött.** A pályaválasztást, karriertervezést, munkakeresést, továbbtanulást a helyi igényekhez igazított és könnyen hozzáférhető

személyes információszoigáltatási és tanácsadási szolgáltatáscsomaggal segítette. A jelenlegi Tourinform Iroda helyén működő tér megyei szinten is folytatott felkereső munkát, célcsoportja elsősorban a 12-25 éves korosztály volt, célja pedig az egyéni kompetencia fejlesztés.

Új Nemzedék Közösségi Tér/Erzsébet Ifjúsági Alap Közösségi Tér 2016. március 14. – 2020. március 16.

Andrássy Úti Társaskör

A Kontaktpont irodahálózatot **2016-ban az EFOP-1.2.3-VEKOP/15 Komplex ifjúsági fejlesztések – új nemzedék újratöltve” projekt keretében létrejött, szintén országos lefedettségű Közösségi Tér hálózat** követte. A projekt átfogó célja a fiatalok társadalmi aktivitásának növelése, nyitott, elfogadó és befogadó szemléletmódjának megerősítése, valamint az őket körülvevő elsődleges társadalmi környezet – családok, helyi közösségek, kortárs csoportok – fejlesztése. A projekt **elsődleges célcsoportja a 12-25 éves ifjúsági korosztály, másodlagos célcsoportja pedig az ifjúsági ágazathoz és az önkéntes szakterülethez kapcsolódó ágazati szereplők, szervezetek, szakemberek.**

Békéscsaba Megyei Jogú Város Önkormányzat Közgyűlése 2015. november 25-ei ülésén döntött az Andrássy út 38. bérbeadásáról az Új Nemzedék Központnak Közösségi Tér működtetésére.

2015. december 17-i ülésén elfogadta a város középtávú Ifjúsági Koncepcióját és Cselekvési Tervét (2016-2020), melynek III. hangsúlyos alappillére **“Az ifjúság szabadidő eltöltését szolgáló ifjúsági közösségi terek kialakítása és a meglévők működtetése”**. Az intézkedés egy rétegspecifikus ifjúsági közösségi tér létrehozását tűzte ki célul, amely képes többféle funkciót betölteni, többféle szolgáltatást nyújtani, strukturált formában, megfelelő szakmai háttérrel. Az Új Nemzedék Központ Nonprofit Közhasznú Kft. 2015-2020 közötti országos ifjúsági projektje keretében Békés megyében megnyíló közösségi térrel kapcsolatos együttműködés megkötése révén valósulhatott meg ez a közösségi igény.

Az Andrássy út 38. szám alatti épületet Békéscsaba MJV Önkormányzata EU-s forrásból 2019-2020-ban felújította. A munkálatok közösségi tér működését és az ott folyó ifjúsági szakmai tevékenységet ellehetetlenítették, emiatt az Erzsébet Ifjúsági Alap felmondta a bérleti szerződést 2019. november 30-ával, és a Csaba Center III. emeleti kb. 200 m²-es közösségi térben folytatta a működést 2020. március 16-áig.

A 2020. márciusában kihirdetett COVID-19 vírusjárvány megelőzését szolgáló intézkedések azonban az Erzsébet Ifjúsági Alap, a közösségi terek működését is érintették. Így került bevezetésre a közösségi terek nyitva tartásának szüneteltetése és a szolgáltatások számának csökkentése is. A járványügyi veszélyhelyzet időbeni elhúzódása miatt viszont a Társaság azt a döntést hozta, hogy a projekt további időszakában a közösségi tereit már nem nyitja újra, amely az eredeti tervek szerint is 2020. augusztusában fejezték volna be működésüket.

Az Andrássy Úti Társaskör (ATK) nem csak ifjúsági közösségi tér volt, hanem több, fiatalokkal foglalkozó civil szervezet befogadjaként inkubátorházként is működve kölcsönösen segítették egymás működését.

A 600 m²-es több mint 100 éves épület és hatalmas udvara a pályázat miatt ingyenesen fogadta a város közösségeit, nyújtotta szolgáltatásait. Minden hibájával együtt egyedülálló ifjúsági közösségi térként volt jelen Békéscsabán, működése modellként szolgálhat a szakemberek, az önkormányzat számára.

Az Andrássy Úti Társaskör létrejött a kedvező körülmények, feltételek együttállásának köszönhető. Ez a 2015-2016-ban fennálló gazdasági-társadalmi környezet sajnos nem megismételhető, így az ATK sem. Ami akkor segítette az egyedülálló rétegspecifikus ifjúsági közösségi tér kialakítását:

- országos pályázat lehetőségei (*Új Nemzedék Központ EFOP-1.2.3-VEKOP/15 Komplex ifjúsági fejlesztések – új nemzedék újratöltve projektje 2015-2020 között*)
- Nemzeti Művelődési Intézet közfoglalkoztatási programja (civiliek humánerőforrás kapacitásának bővítése)
- békéscsabai koncepció alkotási folyamat, közösségi tervezés, közösségi aktivitás (*aminek révén már 2015-ben a cselekvési tervben együttműködő partnerként számított a város az Új Nemzedék Központ ifjúsági közösségi terére*)
- meghatározó személyek jelenléte, aktivitása, együttműködése valósul meg
- diákok, fiatalok határfeszítései, útkeresései (amikben partnereket kerestek a felnőttekben, a szereplőkben)
- városvezetői pozitív hozzáállás, támogatás
- Polgármesteri Hivatal Oktatási, Közművelődési és Sport Osztálya meghatározó városi koordinációs szerepe (*ez jelenleg is működik, de a többi láb nélkül nem tud hatékony lenni*)
- fiatalokkal foglalkozó civil szervezetek markáns jelenléte, szakmai, szervezeti megerősödése
- Új Nemzedék Központ Kontaktpont Iroda a Szent István téren – sikeresen integrálódott a városi ifjúsági közéletbe (*TÁMOP 3.3.12-12-2013-0001 „Ifjúság.hu - a sikeres nemzedékért: Átfogó ifjúsági szolgáltatásfejlesztés a köznevelésben tanuló diákok esélyegyenlőségének növelése érdekében”*)

EGYÉB, JELENLEG IS MŰKÖDŐ IFJÚSÁGI KÖZÖSSÉGI TEREK

Békéscsabai KIE (Kinizsi u. 11.)

A Magyarországi Keresztyén Ifjúsági Egyesület (KIE) az 1800-as évek második felében alakult. Munkája központjában Jézus Krisztus és az Ő missziói parancsa áll. A KIE célja az ifjúság lelki, szellemi, társadalmi és testi nevelése. A Békéscsabai KIE a rendszerváltást követő, 1991-es újjáalakulása után kezdte meg ismét működését a Magyarországi KIE egyik tagcsoportjaként. A KIE-n belül több munkaág működött, Alkotó kör, Gitársuli, Nyitott ház, Sportkör, Nyomkereső (interaktív bibliatanulmányozás 6-16 év között), Bibliaóra és szombat esténként Ifjúsági Klub is. Alkalmi rendezvények a Film-maratonok, Hajnalvárás, Nyitó- és Záróbulik stb. A Békéscsabai KIE most inkább csak alkalmi és potenciális, mint tényleges, működő ifjúsági közösségi tér. Az ingatlan alkalmas 25-30 fős rendezvényekre is, több helyiségből áll, így párhuzamos működés is megoldható. Leginkább az ifjúsági munkát végző fiatalok elvándorlása illetve élethelyzetének változása miatt álltak le az ifjúsági programok (a Nyomkereső és

Bibliaóra a járványig működött, előbbi a kontaktok csökkentése okából szünetel, utóbbi online működik). Az egyesület azonban dolgozik a folytatáson illetve nyitott az ingatlan más szervezetek általi (esetleg közös) használatára.

Bárka Klub (Békéscsaba, Deák u. 4.)

A református lelkészlakás pincéjében 2015-ben került kialakításra a két helyiségből álló klub, amit az év júniusában, a 2. békéscsabai Mosolytábor alkalmával szentelt fel az esperes úr, és a "keresztységben" a "Bárka Klub" nevet kapta. A klubban heti rendszerességgel vannak közösségi foglalkozások a 12-16 éves korosztályt érintő témákról és azok református keresztyéni megvilágításáról. A csapat vezetői Tar Krisztián és felesége, Tarné Jantyk Katalin valamint Balogh Sándor is közreműködik. A csapat a konfirmációra készül és már fogadalmat tett ifjabból és ismerőseiből áll, tehát nyitott közösségként működik.

A kialakításában is sok közszolgálati munkaóra volt és az alkalom előkészítésében (teafőzés, takarítás, berendezés) folyamatosan van közösségi szolgálatra lehetőség.

T1ÉL Teaház és Ifjúsági Klub

A Magyar Pünkösdi Egyház Békéscsabai Teljes Evangéliumi Gyülekezete, T1ÉL Teaház és Ifjúsági Klub célja az ifjúsági (9-12; 14-25; 26-35 éves) korosztály számára olyan programok biztosítása, melyek a hasznos és egészséges időeltöltést teszik lehetővé. Programjaikkal a fiatalok találkozását, közösség szintű kulturális együttműködését támogatják, a fiatalok társadalomba való beilleszkedését, a társadalom felé odafordulását, a segítőszándék kialakítását motiválják.

Tevékenységek: társasjáték, zeneművészet, irodalom, tánc és dráma, film, sport, kirándulás – biciklitúrák

Az általuk megközelített korosztályok számára elengedhetetlen az értékközvetítő, felhőtlen szórakozás. Ezért a T1ÉL Teaház és Ifjúsági Klubban különböző kulturális, irodalmi, filmművészeti, tánc és drámajátékok területeit érintve szórakoztatóesteket, jobb időben szalonnasütő partikat, sportalkalmakat, könnyen megközelíthető terepen kirándulásokat és biciklitúrákat szerveznek.

Programjaikat az érdeklődő, még nem keresztény, de erre a baráti közösségre vágyódó fiatalok számára is ajánlják.

Magtár Ifjúsági Centrum

Az evangélikus egyház tulajdonában lévő, volt békéscsabai magtár épületében jelentős felújítást követően 2018. október 13-án adták át a békéscsabai Magtár Ifjúsági Centrumot.

A két szintes épületben a tervek szerint felül működik az a közösségi tér, amit egy összekötő kapocsnak szántak az egyházköztség és az evangélikus iskola között. Találkozóhely, ahol a diákok védettebb körülmények közt tudnak szórakozni, egymás közt elvegyülni, beszélgetni. Mindezek mellett pl. a hétvégi, gyülekezeti ifjúsági órákat is itt tartják meg. A földszinten működik a Yes, Chef! Magtár étterem, ami egy üzleti vállalkozás. A Magtár csak mint étterem nyitott a nyilvánosság számára, ifjúsági közösségi térként nem számolhat vele a város.

Extrém sport pálya

Az extrém pálya **2006-ban lett átadva, azzal a határozott önkormányzati szándékkal, hogy a felállított 5 elem mellé újabb elemek kerüljenek.** 2009-ben egy megszűnt **beltéri sportpark**

12 db már használt, de jó minőségű eleme került beszerzésre, akkor 6,2 millió Ft értékben. **A bővített pálya avatására 2009-ben került sor.**

A pálya **2013 őszére** – az állagmegóvás elmaradása, illetve az időjárás viszontagságai miatt – gyakorlatilag **használatlaná vált**. A nagymértékű **felújítást követően 2014 márciusában nyílt meg újra.**

A Modern Városok Program keretében Békéscsabán a SMART GRID rendszer kialakítási munkálatai elvégzéséhez 2020. július végéig szükségessé vált az extrém sportpálya áthelyezése. A skate park elemei a Békéscsaba Vagyonkezelő Zrt., a Békéscsabai Extrém sport Egyesület és az Önkormányzat szoros együttműködése során **átkerültek az egykori „MÁV” pálya melletti aszfalt borítású területre.**

A skate park **multifunkciós élettér**, mely megléte és biztonságos használhatósága több szempontból is lényegi kérdés. A pálya egyrészt **sport célokat szolgál**, másrészt **népszerű ifjúsági közösségi térként** is funkcionál. Közel 100 fő amatőr és hobbi BMX-es, gördeszkás, rolleres fiatal használja rendszeresen, emellett találkozási pontként is népszerű a korosztály körében.

A skate park a sportolók közösségében gyakor regionálisan és országosan is vonzó, elismert létesítmény volt. Jellemzően a felújításokat követően országos versenyeknek adott helyet. Számos tehetséges, hazánkban meghatározó BMX sportolót nevelt ki. Ugyanakkor az extrém sportoló szubkultúra képviselői mellett gyakran látogatják kisiskolás korú gyermekek is szüleik kíséretében és szívesen töltik el szabadidejüket a pályán és környezetében. **Hasznos, fejlesztő és kreatív elfoglaltságot, testmozgást biztosít a fiataloknak, akik idővel közösséggé kovácsolódtak.** Teret ad különféle társadalmi, szocializációs és anyagi háttérrel rendelkező ember találkozásának, akik képesek egymás látókörét, ismereteit tágítani, egymást segíteni.

ÁLTALÁNOS TAPASZTALATOK, KÖVETKEZTETÉSEK

Az ifjúsági közösségi terek szolgáltatásai a projektek, fenntartók, működtetők elvárásai mellett különbséget mutatnak az adott időszak helyi sajátosságai mentén:

- a közösségi tér vezető személyisége, szakmai felkészültsége, végzettsége, érdeklődési köre,
- a közösségi tér kialakítása, mérete, helyiségei, funkciók elkülöníthetősége, udvar vagy kerthelyiség kapcsolódása,
- a város adott időszakban létező egyéb ifjúsági szolgáltatásai, kezdeményezései, a fiatalok közéleti aktivitása, a felnőttek bátorítása, szerveződése, a gyermek- és ifjúsági párbeszédrendszer szervezettsége.

A közösségi terek népszerűségének titka:

- **találkozási pontok voltak** *(a fiatalok körében népszerű, ismert közösségi terek sorában megjelentek)*
- **baráti csoportok, iskolai vagy iskolán kívüli közösségek számára helyszínként szolgáltak** *(míg pl. napjainkban egyes önkormányzati fenntartású közművelődési intézmények bérleti díj ellenében biztosítanak termet, addig a közösségi terek pályázati forrásoknak és szakmai irányelveknek köszönhetően ingyenesek voltak, emellett sokkal inkább a fiatalok bevonásával kialakított házirend szerint működtek; a szórakozó helyek egyfajta fogyasztási kényszerrel látogathatók, addig a közösségi terekben nem volt ilyen elvárás, sőt lehetőség volt közös*

teázásra, kávézásra, az iskola, munka utáni ebéd elfogyasztására, esetleg közös sütésre, főzésre, grillezésre, ilyen jellegű klubfoglalkozásra is)

*- **elfogadó, bátorító szakember jelenléte** (az Alternatíva, a Kontaktpont, az ATK esetében zömében húszas, harmincas éveik elején járó közösségi tér vezetők személye is vonzó volt a fiatalok számára, akik a 12-25 éves, de elsősorban a középiskolás korosztály számára egyfajta laikus segítőként jelen tudtak lenni korosztályi problémáikban)*

*- **a jól működő közösségi térben keverednek a funkciók (ez leginkább az ATK-ra volt jellemző):** közösségi tér – közösségi művelődés – ifjúságsegítés – inkubátorház - coworking iroda (ez a keveredés, a funkciók összeolvadása lehetővé tette, hogy a fiatalok egy helyen találják meg a lehetőségeket, nem pedig a rétegspecifikus szolgáltatásokat nyújtó egyéb helyeken, emellett a munkatársak sem az adott szakfeladatra képzett szakemberek voltak, hanem támogató segítőik, akiket nem szorított a szakmai protokoll)*

A kifejezetten rétegspecifikus tereket, az adott vallási és szubkulturális közösség tereit nem látogatják mások, vagy zártabban működnek, vagy nagyon speciális lehetőséget biztosítanak csak (pl. extrém sportok gyakorlása).

A kocsmák, szórakozóhelyek, mint az ifjúsági közösségi élet színterei fontos részét képezik a fiatalok életének. A szabadidő eltöltés, közösségi szerveződés kitüntetett terepei. Ezek elsődleges funkciója azonban nem az ifjúsági korosztályra épülő szolgáltatások biztosítása. A vállalkozók által működtetett kocsmákkal, szórakozóhelyekkel fontos kiépíteni a kapcsolatot, legyen információk egymásról, projektek mentén együttműködés lehetséges, de nem lehet egy városi célt ráerőltetni egy vállalkozási formában működő térre (eltérő motivációk, érdekeltség, működési forma miatt).

Az elmúlt 30 év tapasztalata megerősíti azt a magyarországi gyakorlatot, hogy a pályázati forrásokból (akár hazai, akár eus forrásokról beszélünk) finanszírozott közösségi terek, projektek sajnos nem élik túl a projekt futamidejét. Ez azzal jár, hogy mire szakmailag kiteljesedik egy projekt, egy közösségi tér, részévé válik a településnek, az ifjúsági munkának, mind a szakemberek, mind a fiatalok megismerik, elfogadják, megkedvelik, addigra véget ér a pályázat és eltűnik a közösségi tér (vagy program).

A Diáktanya és a Patent Diákiroda példája mutatja, hogy mennyire fontos, elengedhetetlen a biztos háttér megléte. A közösségi terek megléte, elérhetősége, folytonossága önmagában érték, még ha a szakmai, tartalmi működés olykor egyenetlen is. De ez a hullámvész ellensúlyozható a párbeszédrendszer révén. A közösségi tér hiánya már nehezebben megoldható, mint ahogy most szembesülünk az Andrassy Úti Társaskör hiányával. Egy markáns, meghatározó tér tűnt el a városból.

IFJÚSÁGI KÖZÖSSÉGI FELMÉRÉS BÉKÉSCSABA, 2020

2020 első felében folyt Békéscsabán az ifjúsági közösségi felmérés. Békéscsaba Megyei Jogú Város 2016-2020 időszakra hatályban lévő Ifjúsági Konceptiója és Cselekvési Terve a II.

Párbeszédrendszer, érdekképviselő, érdekvérvényesítés c. témakörben nevezi meg az ifjúsági közösségi felmérést, mint tervezett tevékenységet.

A koncepció érvényességi idejének lejártához közeledve egy új stratégiai dokumentum megalkotása vált esedékessé 2020-ban, melynek alapjait a Békéscsaba Megyei Jogú Város Önkormányzat Közgyűlése 364/2019. (VI. 20.) közgy. határozatában is elfogadott Ifjúsági Közösségi Felmérés szolgáltatja. Ennek keretében 2020. március 15. és április 15. közötti időszakban 29 kérdésből álló online kérdőíves felmérést végeztünk. A tartalmában és formailag is 6 részre tagolt kérdőív második része foglalkozott a szabadidővel, a harmadik általában Békéscsabával, negyedik része a közösségi terek, ötödik része a programok, hatodik része a problémák, jövőkép témájával. Mindegyik tartalmaz olyan értelmezési lehetőségeket, amelyek alátámasztják az ifjúsági közösségi tér szükségességét. **Általában elmondható, hogy Békéscsaba iskolaváros jellege nagyban hozzájárul ahhoz, hogy a kilencvenes évek óta országos szinten is kiemelkedő a gyermek- és ifjúsági párbeszédrendszer működése; a békéscsabai iskolaválasztást egyre többször befolyásolja a Garabonciás Napok híre, ismertsége, vannak, akik emiatt kötnek ki Békéscsabán és szereznek életre szóló élményeket.**

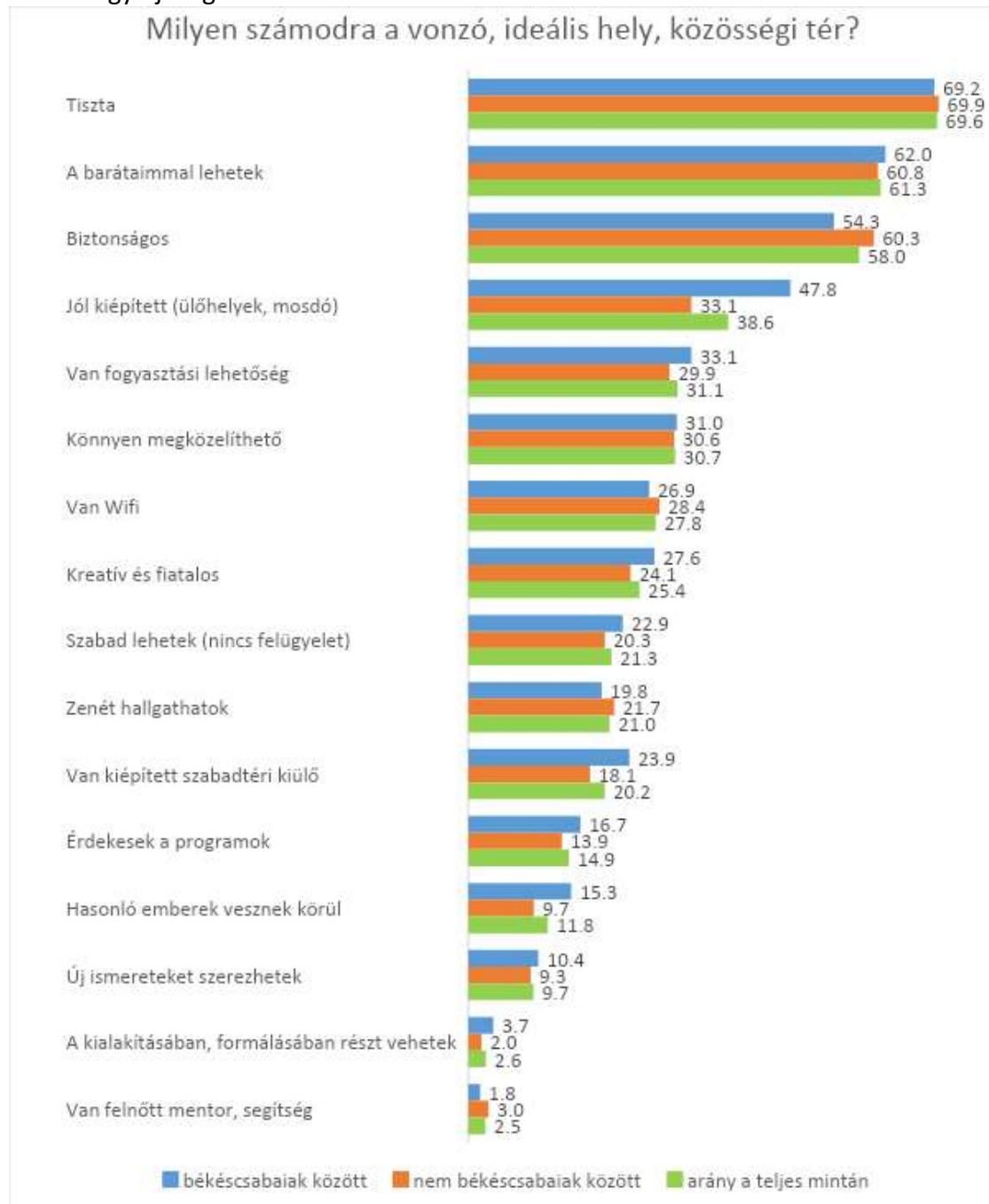
A közoktatási intézményekkel való kapcsolat, az iskolai közélet, közösségek, diákönkormányzatok támogatása, a fiatalok bevonása nem szűnt meg az oktatási rendszer átalakításával. Az ifjúsági munka egyik alapja az, hogy élményeket, lehetőségeket teremtsen, kereteket biztosítson a fiatalok számára. A közösségi felmérés alátámasztja azt a gyakorlati tapasztalatunkat, hogy a középiskolás évek meghatározóak a fiatalok számára. Ezért is fontos, hogy a város nem csökkentette a fenntartó váltást követően az ifjúsági feladatok, programok támogatását. A felmérés adatai is megerősítik az önkormányzat felelősségét, ugyanis amit Békéscsaba befektet ezekbe a fiatalokba, az nem csak a városban hasznosul, hanem szerte az országban. Vagyis amit itt megtanulnak (pl. közéletiség, szervezeti kultúra, önkormányzatiság, párbeszéd, rendezvényszervezés, közösségiség, önkéntes munka terén), azt a tudást más településeken, más közösségekben, később munkahelyükön, tanulmányaik során hasznosíthatják, viszont sosem felejtik el, hogy mindezt Békéscsabán élték meg. Középiskolásnak lenni nagyon jó dolog, és ha a felnőttek támogatni tudják őket abban, hogy saját magukat megszervezzék, programjaik, közösségeik, tereik legyenek, akkor mindezzel a városhoz való kötődésüket erősítik.

A közösségi terekkel kapcsolatos tanulságok

Az ifjúsági közösségek kialakulásának és ápolásának egyik legfontosabb eleme a tér. Szükség van egy olyan közegre, ahol a fiatalok kapcsolatba kerülhetnek egymással, találkozhatnak, közös tevékenységbe kezdhetnek. A jó közösségi tér tulajdonságai azonban nehezen megragadhatók, a helyi fiatalság igényeinek felmérése érdekében ezért megkérdeztük, hogy szerintük milyen tulajdonságok a fontosak. **A beérkezett válaszok alapján az elvárások nem magasak, a körülmények tekintetében egy tiszta, rendezett, fiatalos és biztonságos környezetre van szükség, ahol lehet enni és inni, jól megközelíthető és van vezeték nélküli internet hozzáférés. A soft tényezők közül a legfontosabb a közösség, a barátok jelenléte.** A válaszadók ötöde szerint nincs is szükség felnőtt felügyeletre, mentorra.

Érdekes a nem csabai és csabai fiatalok közti különbség a biztonságosság és a kiépítettség tekintetében. A nem csabai fiatalok a biztonságot nagyobb arányban hangsúlyozzák, ennek az egyik oka az lehet – mivel az ingázók teszik ki a csoport nagyobb részét –, hogy náluk van a

napi iskolai felszerelés és egyéb használati tárgyak, amit szeretnének biztonságban tudni, míg elfoglalják magukat a közösségi térben. A kiépítettség magasabb szintje a békéscsabaiak között pedig a rendelkezésre álló lehetőségek következtében kialakuló elvárási szint lehet, hiszen a helyiek ismerhetnek olyan helyeket, ahol találkozni szoktak, de az említett dolgok nem megoldottak. Az okok pontos megismerése azonban csak a fiatalokkal kapcsolatos ismeretek gyűjtése miatt fontos, hiszen belátható, hogy mindkét tényező alapvetőnek tekinthető egy ifjúsági tér esetében.

Említést érdemel, hogy a programok, ismeretszerzés és felnőtt mentorálás alacsony százalékban jelenik meg, mint igény. Ennek két oka lehet, az egyik, hogy ezeknek már megvannak a megfelelő és kielégítő tereik, a második és egyben kézenfekvőbb ok, hogy a kérdőívben az öt legfontosabb tényezőre kérdeztünk és belátható, hogy az alapokat említik a legtöbben. Ez utóbbi magyarázatot támasztják alá az adatok is, mert egy kitöltő átlagosan négy

és fél lehetőséget jelölt meg a tizenhatból, tehát a legtöbben, ezernyolcvan öt tényezőt jelöltek.

A korábbi eredmények alapján tehát szükség van egy élhető térre, ahol a fiatalok kulturált körülmények között együtt lehetnek a barátaikkal. Egy ilyen térben lehetőség lenne a számukra érdekes előadások, réteg zenei koncertek, saját kiállítások és képzések lebonyolítására. A keretek meghatározásában és a lebonyolításban szükség van a fiatalokra, amire – a válaszadók köréből - számos vállalkozó is lenne, hiszen több mint hétszáz fő részt venne szervezésben, valamint közösségi tér kialakításában és működtetésében vagy egyéb, a különféle közösségeket érintő feladatokban, aminek helyet biztosíthatna egy ifjúsági közösségi tér.

JAVASLATOK

Az alábbi javaslatokat a helyi és országos tapasztalatok, az ifjúsági koncepció alkotás előkészítő közösségi beszélgetéseinek elhangzottak és a közösségi felmérés eredményei, következtetései alapján fogalmaztuk meg.

Egy ifjúsági közösségi tér minimális feltételei:

- alap helyiségek: információs közösségi tér (lazulós hely), 2 db, osztályterem méretű helyiség csoportok számára, iroda, teakonyha, raktár, mellékhelyiségek
- fontos a funkciók szerinti szeparálás, az elkülönült helyiségek megléte (pl. iroda, raktár, tanácsadó szoba, az előírásoknak megfelelő mellékhelyiségek...)
- a terek berendezése rugalmas, változtatható legyen, a bútorok könnyen mozgathatóak, attól függően, milyen tevékenységet kívánunk a térben folytatni (pl. babzsákok, fotelek, asztalok, székek...)
- technikai, infrastrukturális háttér: szélessávú, korlátlan hozzáférésű internet, legalább 1 db, a fiatalok számára hozzáférhető számítógép, nyomtató...
- személyi feltételek: egyszerre 2 fő jelenléte, ebből legalább 1 fő szakember (pl. ifjúságsegítő, szociális munkás, közösségi szervező, művelődésszervező, mentálhigiénés szakember), a másik lehet önkéntes
- akadálymentesített

Egy ideális ifjúsági közösségi tér lehetséges funkciókhoz kapcsolódó terei:

1. nagyterem (70-100 m², legalább 50 fő befogadására képes terem, megfelelő technikai felszereltséggel)
2. backOffice (15-30 m², állandó irodai munkaállomások kialakítására alkalmas, eszközökkel ellátott munkatér)
3. stúdió terem, klubterem (kb. 40-50 m² nagyobb, a mozgások biztonságos gyakorlásához megfelelő tér)
4. műhelyszoba, klubterem (15-20 m², 10-15 fős műhelymunkákra, asztal, székek, flipchart)
5. ügyféltér (kb. 30 + 50-70 nm, utóbbi leválasztható, ügyfél pulttal, előtérrel, váróval, olvasóval)

6. konyha (ifjúsági kávézó, teázó; a nagyteremhez kapcsolódóan amerikai konyhás módra)
7. raktár (eszközök raktározására alkalmas szekrények, polcok)
8. udvar (30-100 m², saját, azaz az ingatlanhoz tartozó, szabad tér rész)

Az Ifjúsági közösségi tér funkciói:

- „**művelődő-alkotó bázis**”: az ifjúsági közösségi művelődés színtere. Fiatalok által szervezett önképző körök, események, kiállítások... Tehetséggondozó és közösségépítő szerep betöltése,
- „**lógó**” hely: „menedék”, ahol szabadon el lehet lenni,
- **preventív funkció**: a mentális egészség megtámogatásához hozzájáruló tanácsadások, tréningek, előadások szakemberek bevonásával,
- a fiatal alacsony küszöbű szolgáltatásként veheti igénybe a tér minden szolgáltatását.

Működtetés – alternatívák

- Inkubátorház modell: Feladat ellátási szerződéssel egy civil szervezet önkormányzati ingatlanban működteti a teret. Az önkormányzat bérleti díj fizetési kötelezettség nélkül engedi át a teret, az első évben átvállalva a rezi költséget és 1 fő közösségi tér vezető bérét is. Az ATK modell alapján inkubátorházként működve több ifjúsági civil szervezettel vállalják a szakmai működtetést.

- A Csabagyöngye Kulturális Központ (CSAKK) Patent Diákirodája funkciója, tevékenysége kikerülve a Széchenyi utcai épületből önálló közösségi térré bővülve látja el ezt a funkciót egy önkormányzati ingatlanban (bérleti díj nélkül, tevékenység finanszírozással: 1 fő közösségi tér vezető bére, jelenlegi feladatfinanszírozás). Az így létrejövő ifjúsági közösségi tér is a CSAKK egyik intézményegysége lenne.

Erre gyakorlati példa a 2020. szeptember 10-én megnyílt Szolnoki Ifjúsági Közösségi Tér – Szifon, amit az Aba-Novák Agóra Kulturális Központ működtet, valamint a kecskeméti Hírös Agóra Kulturális és Ifjúsági Központ Nonprofit Kft. által működtetett ifjúsági közösségi tér hálózat, ami 4 közösségi teret jelent.

- Alternatíva lehet a megyei önkormányzat bevonása a finanszírozásba, ugyanis nagyszámú a bejáró fiatal, akik szintén használói voltak (és lesznek is!) a közösségi térnek. Az Ifjúsági Közösségi Felmérés Békéscsaba, 2020 válaszadói között is jelentős számban voltak az itt tanuló, dolgozó fiatalok.

Lehetséges helyszín ötletek

Önkormányzati tulajdonban lévő ingatlanok:

- a Justh Gyula utcában található, felújított, jelenleg a Speed raktáraként működő ingatlan
- a Justh Gyula utcában található, felújított, a nyilvános mosdó mellett található, 2 helyiségből álló ingatlan
- Diáktanya

Magántulajdonban lévő ingatlanok:

- Csaba Center
- KIE ház, kiegészülve az AUT-PONT-os házzal

Készítette: a Táliber Közösségfejlesztő Alapítvány az Ifjúsági Közösségi Felmérés Békéscsaba, 2020 program keretében

Békéscsaba, 2020. 11. 13.